

Tófalvi Zoltán

Imponáló kötet a gyergyószentmiklósi és csíkszépvízi magyarörményekről, és annak sóvidéki vonzata

Magam is foglalkoztam az erdélyi örmények történetével, kötetben napvilágot látott tanulmányt is közöltem. Az 1672 óta Erdélyben egymást követő örmény nemzedékek helytállásának aranyfedezetével állíthatjuk: a magyarság egészének, az erdélyi magyarságnak és a székelyeknek egyetlen népcsoporttal sem volt annyira felhőtlen, már-már eszményi a kapcsolata, mint az örményekkel! Ez a kapcsolat nem kapott végzetes léket sem a trianoni békeszerződés aláírása, sem az 1944 után ránk telepedő, bennünket fojtogató kommunista diktatúra éveiben sem. Az erdélyi örmények ugyanúgy osztoztak a kisebbségi lét minden megpróbáltatásában, mint sors- és nemzettársaik: az erdélyi magyarok.

Mielőtt rátérnék *dr. Száva Tibor-Sándor* barátom nagy-nagy szakmai hozzáértéssel és erudícióval megírt imponáló kötetének bemutatására, tartozom egy vallomással: a fazekasok világhírű falujában, Korondon láttam meg a napvilágot, közvetlen szomszédaink között magyarörmények is voltak. A Piac téren az egyik *Szenkovitsnak* – Jánosnak – vegyes kereskedése, mészárszéke, kuglipályája, a másíknak – Antalnak – üzlete és kocsmája is volt. 1956. október 23-án Szenkovits Jánosnak (Janikának) rádióján csüggött a félfa. (Nem elhanyagolható szociológiai adat: az akkor is tehető falunak számítótó Korondon alig volt rádió! A legáhitottabb luxuscikkek közé tartozott!) Előbb örömkönyveket hullatva, majd keservesen zokogva tárgyalták, mi történik Magyarországon, Budapesten. A frontot, hadifogságot megjárt férfiak a

fonóban arról vitatkoztak: hogyan lehetne átszökni a román-magyar határon, akár fegyverrel is segíteni a forradalmárokat? A Nyárádmagyaróson 1908-ban született, Korondon letelepedett, ott kulákká nyilvánított, kilakoltatott, és emiatt 1952-ben hirtelen elhunyt idős Szenkovits Jánosnak a székely hagyományokhoz híven a keresztségben ugyancsak János nevet kapó fia – később a korondi fogyasztási szövetkezet elnöke – az édesapjához hasonló szívéllyességgel fogadta az egész nap, néha egész éjszaka ott tébláboló rádióhallgatókat. A most hetvenhárom éves ifjabb Szenkovits János jelenleg is Korondon él, és a világ semmilyen kincséért nem hagyta el a fazekasok és taplóművesek faluját. A húga, Szenkovits Anna, Bukarestben született – a két világháború között a családnak két üzlete is volt a román fővárosban –, ott ment férjhez, és egy mérnök fia van. Újabb kiegészítésekkel, lám, így épül tovább a *dr. Száva Tibor* által több ezer adatból emelt *magyarörmény katedrális*. Különösen akkor, ha azt is hozzáfűzöm: a Korondon született Szenkovits Antal (1889–1960) egyik őse volt az ugyancsak örmény származású aradi vértanú tábornok, *Kiss Ernő*.

(részlet, kiemelte B.K.J.)

Forrás: *Székelyföld*.

Kulturális folyóirat. 2010 - Március.

